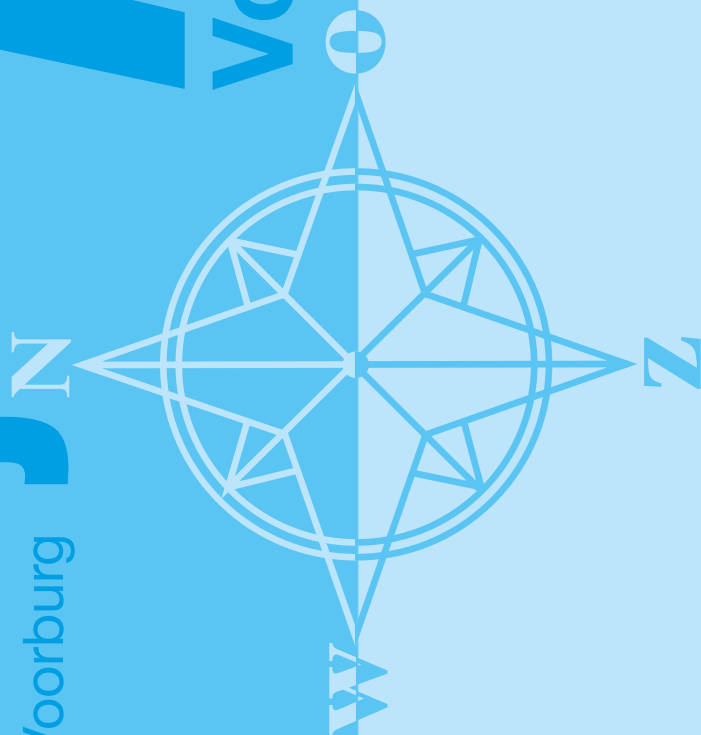

Kerkwijze

Uitgave Protestantse Gemeente te Voorburg

Voorburg

34^e jaargang no. 6
15 juni 2018

In dit nummer o.a.:

- verslag AK
- muziek en zang
- barbecue wijkgemeente Martini

Kerkelijk Bureau

Bruijnings Ingenhoeslaan 2
2273 KR VOORBURG
Tel. 386.35.02
E-mail: kerkelijkbureau@
protestantsegemeentevoorburg.nl
www.protestantsegemeentevoorburg.nl

Telefonisch bereikbaar/geopend:
Maandag en donderdag
van 9.00 tot 12.00 uur.

Enkele bank- en giro nummers:
Bijdrage Kerkbalans en/of Giften:
NL42 FVLB 0699641152 Protestantse
Gemeente Voorburg

Bestelling collectebonnen:
(€ 20,- per kaart)
NL07 RABO 0365900516 Protestantse
Gemeente Voorburg

Wilt u bij uw bestelling tevens
de portokosten voldoen?
De portokosten bedragen € 0,83
voor 1 t/m 3 collectekaarten en voor
4 of meer collectekaarten € 1,66.
Ook is het mogelijk de collectekaarten
af te halen bij het Kerkelijk Bureau

Diaconie:
NL27 INGB 0000261919 Protestantse
Gemeente Voorburg

ZWO Werelddiaconaat:
NL67 INGB 0009350778 Werkgroep
ZWO Prot. Gem. Voorburg

Zending:
NL96 INGB 0000001881 Zending Prot.
Gem. Voorburg

Kerk Wijzer

Administratie en bezorging:
Zie bovenstaande gegevens bij het
Kerkelijk Bureau.

Redactie:
A.C. Bronsveld-Voerman
H. Nauta
P. Vink

E-mail:
kwbronsveld@kpnmail.nl
kwnauta2@outlook.com
kerkwijzer@
protestantsegemeentevoorburg.nl

Verzoek uw kopij in Word te e-mailen
naar de 3 bovenstaande e-mailadressen.
**Kopij voor het nummer van vrijdag
13 juli moet uiterlijk donderdag
5 juli vóór 17.00 uur worden
ge-e-maild naar de redactieadressen.**

Kerk Wijzer Nieuwe abonneemen-
ten kunnen worden aangemeld bij
het Kerkelijk Bureau. Eenmaal per jaar
krijgt u een verzoek om € 19,50 lees-
geld te voldoen op rek.
NL84 FVLB 0699741858,
Administratie Voorburgs Kerkblad.
Aan hen die buiten Voorburg wonen
wordt per jaar € 26,50 extra aan por-
tokosten in rekening gebracht.

Kerkdiensten Rooster

Zondag 17 juni

Oude Kerk, Herenstraat
10.00 uur ds. G.J. Wisgerhof,
Amersfoort
19.00 uur ds. J. Maasland,
Scheveningen

Koningkerk, Br. Ingenhoeslaan
10.00 uur ds. J.T. van der Wolf

Vrijzinnig Centrum De Hoeksteen
10.30 uur geen dienst

**Kerkdienst voor doven, gebouw:
Koningkerk**
10.00 uur ds. J.T. van der Wolf

Zondag 24 juni

Oude Kerk, Herenstraat
10.00 uur Regine Agterhuis
19.00 uur ds. K.H. Wigboldus,
Den Haag

Koningkerk, Br. Ingenhoeslaan
10.00 uur ds. E. van der Wolf-Kox

Vrijzinnig Centrum De Hoeksteen
10.30 uur ds. K. Bezemer

Zondag 1 juli

Oude Kerk, Herenstraat
10.00 uur ds. H.M. Marchand
19.00 uur ds. L. den Breejen, Delft

Koningkerk, Br. Ingenhoeslaan
10.00 uur ds. A.J.G. Dronkert,
Den Haag

Vrijzinnig Centrum De Hoeksteen
10.30 uur geen dienst

**Kerkdienst voor doven, gebouw:
Koningkerk**
10.00 uur ds. A.J.G. Dronkert

*Paulus schreef: Toen ik kwam
om u het geheim van God
te verkondigen, beschikte
ik niet over uitzonderlijke
welsprekendheid of wijsheid.
Ik had besloten u geen andere
kennis te brengen dan die over
Jesus Christus - de gekruisigde.
1 Korintiërs 2: 1-9*

Zondag 8 juli

Oude Kerk, Herenstraat
10.00 uur ds. W.F. Schormans
19.00 uur ds. C.H. Wesdorp,
Zoetermeer

Koningkerk, Br. Ingenhoeslaan
10.00 uur ds. T.L. Hetteema,
Den Haag

Vrijzinnig Centrum De Hoeksteen
10.30 uur geen dienst

De Mantel
11.15 uur ds. M. Zebregs,
Valkenburg

Wijkgemeente Martini

Oude Kerk Herenstraat 77, 2271 CC Voorburg, tel.
3863220.

Predikanten: ds. W.F. Schormans, Parkweg 362, 2271
BK Voorburg, tel: 7520363, e-mail: wfschormans@
hotmail.com. Werkdagen ma/di/wo/do.

En ds. H.M. Marchand, Parkweg 362, 2271 BK Voor-
burg, tel. 7520363, e-mail: hmmarchand@hotmail.
com. Werkdagen ma/di/do.

Scriba: mw. M.E. Hartevelt-Breugom, Wijnandt
van Elststraat 14, 2282 HH Rijswijk, e-mail: scriba.
oudekerkvoorburg@gmail.com, tel. 06-14644402.

Voorzitter: mw. D.M. Redelijkheid-Gerritse, e-mail:
dirmaredelijkheid@xs4all.nl, tel. 06-17042180.

Rek.nr. wijkkas: NL98 INGB 0000 6837 55 t.n.v.

Wijkkas Martinigemeente.

Rek.nr. wijkdiaconie: NL49 INGB 0000 5470 91

t.n.v. Wijkdiaconie Martini Gemeente.

Website: www.oudekerkvoorburg.nl.

Bij de diensten

Zondag 17 juni

Voorganger deze morgen is ds. G.J.
Wisgerhof uit Amersfoort.

Zondag 24 juni

Op deze zondag gaat onze stagi-
air Regine Agterhuis voor in de ere-
dienst. Regine volgt in Amsterdam de
Masteropleiding voor gemeentepre-
dikant. Schriftlezing is Marcus 4: 35-
41 over de storm op het meer. Voor-
gaan in een eredienst, preken, het
heeft iets van een eenzaam avontuur,
een greep boven jezelf uit, waarbij
de demonen nooit ver weg zijn. We
wensen Regine toe dat ze daarin óók
mag ervaren dat ze royaal gedragen
wordt door uw geloof, gebed en aan-
moediging! Een blokje in deze dienst
is gewijd aan 4 kinderen die van de

kinderdienst overvliegen naar tienerdienst en catechese. Het zijn Christiaan van der Duin, Christian Noordermeer, Frederiek Schormans en Tom Zuidgeest. Ds. Leneke Marchand.

Zondag 1 juli

Het oecumenisch leesrooster slaat bij de lezing van Marcus deze keer het begin van hoofdstuk 5 over en kiest voor de lezing vanaf vers 21, waar Jezus een bloedvloeiende vrouw geneest en het dochttertje van Jairus wekt. Misschien dat ik toch ga voor het intrigerende verhaal dat daar aan vooraf gaat, en dat me al heel lang boeit. Over de man die aan de overkant woont, verblijft in de graven, niet meer geschikt voor menselijk gezelschap. Jezus trotseert de storm om deze mens te bevrijden. Ds. Leneke Marchand.

Zondag 8 juli

Deze zondag lezen we Marcus 6: 1-6. Jezus preekt in Nazareth, de stad waar Hij is opgegroeid. Aanvankelijke bewondering slaat om in vijandigheid. Heel wonderlijk, wat gebeurt er tijdens die dienst in de synagoge? Jezus zelf verbaast zich over hun ongelof. Ds. Giel Schormans.

Dienst in De Mantel

Zondag 8 juli om 11.15 uur is de voorganger ds. Marjan Zebregs uit Valkenburg (ZH). Ook mensen van buiten De Mantel zijn van harte welkom in deze dienst.

Stola's

Zoals u hebt gezien draag ik sinds Pinksteren de stola (die kleurige lange shawl) over mijn zwarte toga. Van oudsher horen de stola's, die met hun kleuren de tijd van het kerkelijk jaar aangeven, bij de witte albe, de katholieke gebedsmantel die ook door veel protestantse collegae gedragen wordt. Wist u trouwens dat de stola symbool staat voor het juk van het ambt dat Christus de priester/predikant oplegt? De zwarte toga (die aangeeft dat de drager een academische vorming heeft gehad) heeft een opgestikte zwarte stola. Ooit koos ik voor de zwarte toga, om in mijn ambt het zwaartepunt te leggen bij de ambachtelijke Woorduitleg. Om Schriftgeleerde te zijn, en namens, voor en met de gemeente steeds weer nieuwe schatten op te diepen uit de Bijbel. Principieel horen zwarte toga en stola niet bij elkaar, maar ja... Ik miste behalve wat kleur, ook de zichtbare verwijzing naar de gang van feest naar feest, van heilsfeit naar heilsfeit die we als

Collectetoelichtingen

De 1^e collecte is altijd voor een diaconaal doel. De 2^e collecte is alle data voor plaatselijke kerkelijke doeleinden zoals huisvesting, salarissen, organisatie e.d.

17 juni Vakantiegiften

Vakantie wordt soms als een recht beschouwd. Helaas beschikt in het welvarende Nederland lang niet iedereen over voldoende financiële middelen om op vakantie te gaan. Kinderen vermaken zich meestal wel maar het is toch fijn dat als je terugkomt op school je ook een verhaal hebt over een bijzondere vakantie. Deze collecte is bedoeld om in een aantal situaties toch mogelijk te maken dat iemand op vakantie kan.

24 juni Bijdrage GHZV

Elk jaar organiseert de GHZV een zomerkamp waar kinderen uit Voorburg en omstreken aan deel kunnen nemen. Er is een groep van 8-12 jaar (junioren) en een groep van 13-17 jaar (senioren). Het kamp is dit jaar van 11 tot en met 18 augustus. De junioren doen bosspellen, denkspellen, speurtochten, een spooktocht, ze knutselen, er is een sportdag en een grote Bonte Avond. De sportdag en de maaltijden vinden gezamenlijk plaats met de senioren. De senioren doen rond een centraal thema leuke spelletjes zoals levend stratego en het smokkelspel en sporten veel zoals voetbal of volleybal. De deelnemer met de meeste punten is senior van de week. Elke dag begint voor iedereen met een Bijbels thema. Info: www.ghzv.nl

1 juli Wijkdiaconie

De wijkdiaconie organiseert activiteiten voor oudere gemeenteleden zoals bezoekwerk, vervoer, bustochten en ontmoetingsdagen, vakantieweek, oogst- en paasgroeten en verleent financiële hulp aan individuen waar nodig. Daarnaast verzorgt zij o.a. het Heilig Avondmaal, draagt zij bij aan het werk van Kerk en Buurt en maakt zij door haar bijdrage het jaarlijkse reisje van allochtone vrouwen naar de Kaag mogelijk.

8 juli Hospice Het Vliethuys

Hospice Het Vliethuys op het terrein van Diaconessenhuis Voorburg biedt mensen met een beperkte levensverwachting in een warme en liefdevolle omgeving 24 uur per dag zorg en ondersteuning. Zorg voor mensen in de terminale fase van hun leven is helaas nog steeds een sluitpost. De overheid neemt slechts een deel van de financiering voor haar rekening. De kosten van verpleging en verzorging worden betaald uit de basiszorgverzekering. Het Ministerie van VWS geeft subsidie voor de kosten van de coördinatie en de scholing van de vrijwilligers. Daarnaast vraagt het Hospice haar gasten een bijdrage voor de verblijfkosten. Voor de extraatjes en de huisvestings- en onderhoudskosten is Het Vliethuys afhankelijk van giften. Het Vliethuys heeft een eigen vriendenstichting: de Stichting Vrienden van Het Vliethuys. De Stichting ondersteunt het Hospice door middel van de realisatie van grote en kleine donaties, giften in natura of door middel van legaten. De Vrienden leveren op deze manier een bijdrage aan het goed functioneren van het Hospice en een optimaal verblijf voor de bewoners. Vrienden van het Hospice zijn mensen die begrijpen dat het 'bijna-thuis-huis' niet meer weg te denken valt uit de samenleving en dat dit zonder hun financiële hulp onmogelijk is. Info: www.hetvliethuys.nl.

wereldwijde kerk door het jaar heen maken. Vanaf Pinksteren is nu dus voor iedereen zichtbaar wat ik van binnen al veel langer ben: een Calvinse dominee met een katholieke voorliefde, een beetje mix en match, ascese en kleur tegelijk. Ja, een beetje én én inderdaad, maar dan -naar ik hoop- niet in de zin van water bij de wijn, maar van overvloed. De stola's,

dat is goed om te weten, zijn aan de Martiniwijkgemeente geschonken door ons gemeentelid Netty Dondorp. Ds. Arie Dondorp, Netty's man, heeft ze gedragen. Ik vind het bijzonder om ze nu te gebruiken, en te beseffen dat de 'heiligen ons voorgaan' ons aanmoedigen wanneer we 's zondags de lof van God zingen. Ds. Leneke Marchand.

Wij gedenken

Op 15 mei is rustig heengegaan, in de leeftijd van 72 jaar, de heer *Ment Spaans*, in het bijzijn van hen die hem lief waren. De heer Spaans woonde de laatste jaren van zijn leven in Het Anker, waar hij trouw bezocht werd door zijn zuster, ons gemeentelid mevrouw Coby Eversteijn-Spaans. Hij was zeeman van beroep.

Het afscheid en de crematie heeft plaatsgevonden op 21 mei in de Meerbloemhof te Zoetermeer. Wij wensen Coby en haar familie Gods troost en nabijheid toe.

Judy van Engeldorp Gastelaars

Op 22 mei overleed op 92-jarige leeftijd *Martin van Wingerden*. Lange tijd woonde hij met zijn vrouw Els aan de Vijverhof, waar zij geliefde burenhadden én waren. Ze kregen geen kinderen, maar hebben voor veel jongeren veel betekend. Een jaar of 10 geleden moesten zij naar de Panden verhuizen vanwege de gezondheid van Els. Jaren volgden waarin Martin zorg droeg voor zijn Els, die als gevolg van haar dementie steeds verder van hem leek te komen. Trouw bezochten zij de kerkdiensten in De Mantel en namen zij deel aan de gezellige middagen. Martin was een opgewekte man met een blijmoedig geloof. Hij kwam tot geloof tijdens een bijeenkomst van Tommy Lee Osborn in 1958 op het Malieveld. Daarna volgde een kerkelijke zoektocht en vond hij met Els een geestelijk thuis in de Opstandingskerk. Als je met Martin sprak over het geloof, dan klonk er iets van vreugde: Ik ben door hem aangeraakt. Hij leeft. Zo heeft hij na een kort ziekbed dit leven ook verlaten: in het geloof dat Jezus Hem zou aanraken en eens een nieuw lichaam zal geven. Wij wensen zijn vrouw Els en allen die hem missen Gods troostende nabijheid toe. Ds. Giel Schormans.

Op 26 mei overleed in de leeftijd van 92 jaar *Wil (Wilhelmina) Hartevelde-Keus*. Wil werd geboren op Scheveningen, als 11^e in een gezin van 13. Een warm gezin was het, en die warmte verspreidde Wil ook om zich heen. Graag was ze onder de men-

sen. Ze had iets sprankelends, een energie die ze gaf in haar huwelijk met Leendert en in haar gezin, in maatschappelijke activiteiten en ook in ruime mate in de kerkelijke gemeenschap. Tientallen jaren was ze actief lid van de HVD, ook bij Sanseveria sloot ze zich aan. 'Uw genade is mij genoeg' liet Wil op de rouwkaart zetten. Het komt er op aan te weten dat God, je Schepper, je in liefde omvangen houdt, dat je leeft op de adem van zijn stem, dat er iemand is die je niet afrekent op je tekorten en die je leven tot Zijn doel brengt. Dan ben je een rijk mens, ook als de stormen komen. En door die stormen is Wil gegaan, in het bijzonder toen dochter Jeanette overleed, en tijdens haar verblijf in Rustoord. We gedachten Wil in de kapel aan de Rodelaan en vertrouwden haar toe aan de Heer. We denken aan Wils dochter Reina, haar zoon Leen, schoonzoon Mart en zijn vrouw Corinne en aan beide kleinzoons.

Ds. Leneke Marchand

Op zondag 3 juni is op 58-jarige leeftijd in het ziekenhuis in Leiden *Caroline Hultzer* overleden (Broekslootkade 70). Caroline verhuisde op jonge leeftijd met haar moeder naar Voorburg waar zij samen bij haar tante gingen wonen en Caroline deels ook in een pleeggezin liefdevol werd opgevangen. Op latere leeftijd openbaarde zich bij haar de ziekte van Crohn. Gaandeweg beperkte die ziekte haar steeds meer. Noodgedwongen moest ze haar werk bij defensie opgeven. Caroline had een zwakke gezondheid, maar een sterke geest. Ze hing aan het leven, was vol levenslust, maakte en onderhield makkelijk contact, praatte vaak honderduit en was voor veel mensen een grote steun. Niet in het minst voor haar vriend Leo. Andersom was hij de liefde van haar leven. Caroline had de gave zich te verheugen in de kleine dingen. Gaandeweg werd het geloof steeds belangrijker voor haar. In de kerk kon ze niet meer komen, maar kringen bezocht ze graag. Een paar weken geleden werd ze opgenomen in het ziekenhuis voor onderzoek. Daar bleek ze ernstig ziek te zijn. Een plotselinge zware operatie volgde en bleek te veel voor haar lichaam. Caroline moest afscheid van het leven gaan nemen. Haar overlijden is een immens verdriet voor haar geliefde Leo, haar partner die van haar zoveel steun ontving, maar ook gaf. Tijdens de rouwdienst klonken woorden uit Prediker 3: *Voor alles is een tijd, een tijd om te baren en een*

tijd om te sterven. En God zoekt op wat voorbij is gegaan. Bij alle sprake-loosheid bij zo'n groot verlies klonk er een belofte: er is EEN, en Hij is de grote Zoeker. In zijn handen hebben we Caroline gelegd, in het vertrouwen dat zij bij Hem veilig is. We wensen Leo, haar tante Bertine van Laar en allen die Caroline zullen missen Gods nabijheid toe.

Ds. Giel Schormans

Gemeentebarcue

Op zaterdag 23 juni heten we iedereen vanaf 17.00 uur van harte welkom. De kosten zullen voor volwassenen komen op € 12,50 en voor kinderen € 7,50. Iedereen die het leuk vindt om bijvoorbeeld een salade te maken voor de bbq is van harte welkom. Gelieve dit wel door te geven aan arons.frank@gmail.com. Opgeven kan ook op de flapover in De Voorhof.

Samen eten in De Voorhof

De eerstvolgende maaltijden zijn op dinsdagavond 26 juni en 10 juli. Daarna ligt het project een tijdje stil i.v.m. de vakantie. We starten weer op 29 augustus. U krijgt voor € 7,50 een driegangsmenu, inloop 17.15 uur, de maaltijd begint om 17.45 uur. U kunt zich aanmelden tot de zaterdag vóór de maaltijd bij Lenne Versteeg tel. 3998393 e-mail lenneversteeg@ziggo.nl of Janny van der Heide tel. 3861534 e-mail jannyvanderheide@versatel.nl. Voor inlichtingen Gerda van der Hoeven tel. 3872066 e-mail gerdavdhoeven@hotmail.com.

Koffieochtend

De koffieochtend is maandag 2 juli 10.00-12.00 uur. U bent van harte welkom voor koffie, thee, lekkers en gesprek in De Voorhof. In augustus is er geen koffieochtend.

Giften

Er is een gift ontvangen van € 500,- (A&FvdG), als volgt verdeeld: € 300,- voor de toren, € 100,- voor de wijkkas en € 100,- voor de wijkdiaconie. Voor de diaconie is ontvangen € 20,- (NN) via ds. Schormans en € 20,- (dW) via Judy van Engeldorp Gastelaars.

Bedankt, Bedankt!!

Hierbij wil ik iedereen, die mij via kaarten, telefoontjes, bezoek en bloemen/fruit sterkte toewenste van harte bedanken. Dan merk je in de praktijk dat je lid bent van een kerkgemeenschap. Dat geeft je een heel goed gevoel en helpt je bij de revalidatie. Dank daarvoor en hartelijke groet van

Cor en Bep Manten

Petrus schreef: Vestig al uw hoop op de genade die u ontvangen zult wanneer Jezus Christus zich openbaart.
1 Petrus 1: 13-16

De steppe zal bloeien

In de top-10 van de mooiste kerkliederen aller tijden staat het Steppelied van Huub Oosterhuis (lied 608) bovenaan. In deze meditatie een kijkje achter de woorden.

Het profetische beeld dat "De steppe zal bloeien" is ontleend aan Jesaja. Zijn boodschap gaat inhoudelijk over een doorbraak, maar is dat ook in het Bijbelboek zelf: de aarde als plek van verlatenheid (met pek, zwavel en bloed) wordt provocerend doorbroken in hoofdstuk 35: "Je weet toch dat de steppe ooit bloeien zal, dat de ballingen terug zullen keren, dat de dode zal opstaan". Oosterhuis (en vele anderen) lieten zich erdoor inspireren.

Welke beelden komen voor in het lied?

- De steppe (de woestijn). Het is een plek van onbeschermdheid en afhankelijkheid: komt er voedsel, water, zorg, uitzicht? Wat geeft je daar vertrouwen en hoop?
- Ballingen; het linkt naar de Babylonische ballingschap (587-538 voor Christus, zie het boek Ezra). Er kwam een einde aan, o.a. dankzij de Perzische koning Cyrus. De ballingen "keerden". Ze mochten de tempel in Jeruzalem weer herstellen en op weg naar huis namen ze geschenken mee; vandaar vermoedelijk die "blinkende schoven".
- Schoven! Als er schoven zijn, dan zijn schaarste en onzekerheid voorbij. De oogst garandeert voorraad voor de winter en voor mindere tijden. Het lied zegt: "Het volk, dat zaaide in tranen, keert terug met lachen en juichen". Reden voor feest! Wie joodse feesten meeviart (toen en nu) grijpt terug op de traditie: God die bevrijdt (Pesach), God die voorziet (Loofhuttenfeest), God die een Wet en weg van vruchtbaar leven wijst (Pinksteren).
Ze komen in de liedbeelden bij elkaar: de trouw van God, de verbondenheid met elkaar en het deel-principe. En wie omkijkt ziet toekomst. Wie (bij wijze van spreken) "onder stenen bedolven" raakt, of wie zich onvrij voelt, mag rekenen op God en nieuwe moed putten.
- Water. Een dubbel symbool: het staat zowel voor de dood als voor de bron van leven. Mozes sloeg op de rots toen het 'op' was in de woestijn. Er was dorst en gemor. Wie kent het niet: soms moet je er hard voor werken, op de rotsen slaan, om nieuwe wegen te vinden als onheil je treft. Soms is er iemand (een rots) op je pad en ga je weer "tintelend stromen" of wordt verlangen gestild.
- De dood. Het Steppelied spreekt het woord niet uit. De beelden bieden ruimte voor spiegelende invulling. Wat dood is herleeft. Of en hoe, dat blijft een kwestie van persoonlijk geloof!

Het slot treft me: we worden hier binnengetrokken in het lied. Het gaat niet om anderen of om vroeger: wij zullen opstaan. Of nee, niet helemaal: eerst zullen we horen. We zullen dus eerst en vooral opletten en zien of er iemand wenkt en roept. Om hulp misschien, om liefde en aandacht, om actie, om een offer, om solidariteit, om protest, om nieuwe bewustheid bij wat er in je leefomgeving nodig is. Horen en opstaan veronderstellen elkaar.

Behalve de opdracht om te horen en te doen, zit er ook een diep besef dat God "het licht van de morgen" scheidt: "Een hand zal ons wenken, een stem zal ons roepen". Het gaat niet om 'zomaar' een of een stem. Hier spreekt God: "Ik open hemel en aarde en afgrond". En wij zullen horen, en wij zullen opstaan en lachen en juichen en leven!"

De steppe zal bloeien. Daarin zit verwachting, vertrouwen, voornemen. De woorden getuigen van geloof in veranderbaarheid. Wat een prachtig levenslied!

Ria Keijzer-Meeuwse is pastor & kerkelijk opbouwwerker in de Kruiskerk van Amstelveen en gemeentelid van de protestantse gemeente Voorburg

Sanseveria

Op onze bijeenkomst van 5 juni heeft Riek van Cooten heel liefdevol onze Sanseveria-vriendin Wil Harteveld herdacht. Als haar vriendin kon Riek veel vertellen over wat ze allemaal met Wil had beleefd. Zij eindigde met een gedicht over vriendschap welke zij had aangereikt gekregen van Reina, die dit tussen de papieren van haar moeder had gevonden.

Ook denken wij vooral terug aan de periode dat Wil onze penningmeester was. Zij deed dat zeer zorgvuldig. Onze centjes waren haar wel toevertrouwd! Op een gegeven moment werd haar gezichtsvermogen slechter en gaf ze aan het penningmeesterschap op te willen geven. Wel bleef ze als lid naar de middagen komen, waar ze erg van genoot.

We wensen haar kinderen en kleinkinderen en de Sanseveria-vriendinnen Gods onmisbare nabijheid toe.

3 juli is onze volgende bijeenkomst, waarin Jos Teunissen uit Stompwijk ons zal vertellen over de Engelandvaarders. Wij hopen dat Ans Verschoor dan zover hersteld is dat zij erbij kan zijn.

Met hartelijke groet,

Germa Nauta

Korte terugblik op huwelijk

Op vrijdag 8 juni werd het huwelijk van Michiel Kimmel en Madeline Redelijkheid, Spinozalaan 143, bevestigd en ingezegend in de Oude of Martinikerk. Het was voor het bruidspaar en hun familie verheugend, om behalve vele vrienden, ook gemeenteleden uit zowel de wijkgemeente 'De Open Hof' als de wijkgemeente 'Martini' in hun trouwdienst te mogen zien. De trouwdienst werd opgeluisterd door enkele musici waaronder een neefje van de bruid en het Martini ensemble waar beide ouders van de bruid deel van uitmaken. In overleg met het bruidspaar waren als lezingen gekozen: Prediker 4: 7-12 en Matteüs 14: 22-33. De trouwtekst was Spreuken 3: 3,4. Een hartelijke gelukwens aan het bruidspaar en de wederzijdse ouders en verdere familie en vrienden! Wij hopen dat jullie samen heel gelukkig zullen zijn en in jullie huwelijk meer en meer van Gods liefde zullen ontdekken.

ds. Adrie Sterrenburg

*Jezus zegt: De belangrijkste onder jullie zal jullie dienaar zijn.
Matteüs 23: 1-12*

DE VOS VERF

Voor hoogwaardige lak, muurverf en plamuur

Voor professioneel advies

BIJ KONINKLIJKE BESCHIKKING
HOFLEVERANCIER

WWW.DEVOSVERF.NL / 070 347 36 31

telefoon: 070 386 42 45
www.agterdenbosch.nl

FA. A. H. KERKHOF & ZN.

van 1892

BEGRAFENIS – CREMATIEVERZORGING

diverse rouwcentra – telefoon 3451676

FAMILIEONTVANGKAMER en KANTOOR:

Groot Hertoginnelaan 227 – Den Haag

 DAMENDRUKKERS

www.damendrukkers.nl

Wijkgemeente De Open Hof

Koningkerk Br. Ingenhoeslaan 4, 2273 KR Voorburg, tel. 3866876. Pred.: ds. J. van der Wolf, Laan van Haagvliet 19, 2271 XL Voorburg, tel. 2128279 e-mail: jtvanderwolf@gmail.com en ds. E. van der Wolf-Kox, Laan van Haagvliet 19, 2271 XL, Voorburg, tel. 2128279 e-mail: evanderwolfkox@gmail.com Scriba: mw. R. Dröge-Bouwers, Einddorpstraat 25, 2271 VS Voorburg, tel. 3861611, e-mail: secretariaat@deopenhofvoorburg.nl Rek. Nr. Wijkkas NL30 INGB 0007235874. Rek. Nr. Wijkdiaconie NL95 INGB 0008034372. Website: www.deopenhofvoorburg.nl

Bij de kerkdiensten

Zondag 17 juni

Vandaag lezen we een gedeelte van Psalm 37. Dat is een leerdicht waarin het gaat over ergernis, het goede

Jesus zegt: Als je aalmoezen geeft, laat dan je linkerhand niet weten wat je rechterhand doet. Zo blijft je aalmoes in het verborgene, en jullie Vader, die in het verborgene ziet, zal je ervoor belonen.
Matteüs 6: 1-6

doen en vertrouwen op God. Omdat juni de maand van het kerklied is zullen we ook minder bekende liederen uit ons 'nieuwe' Liedboek zingen. De dienst wordt geleid door ds. Jan van der Wolf.

Zondag 24 juni

Op deze zondag vieren we de Maaltijd van de Heer. We lezen Psalm 23. De psalm van 'de HEER is mijn herder.' Maar ook staat er "U nodigt mij aan tafel voor het oog van de vijand, u zalft mijn hoofd met olie, mijn beker vloeit over." Welk licht werpt dat op de avondmaalsviering? Er klinken vertrouwde maar ook minder bekende bewerkingen van deze psalm. Het is immers 'de maand van het kerklied'. Voorganger is ds. Els van der Wolf-Kox.

Zondag 1 juli

Vandaag is ons gemeentelid ds. A.J.G. Dronkert de voorganger. We lezen Jesaja 3: 25-4: 6 en Marcus 5: 22-43.

Zondag 8 juli

Vanmorgen is dr. Theo Hetteema onze voorganger. Hij is voorzitter van de Algemene Kerkenraad van Den Haag, werkt als docent aan de PthU (waar onder andere PKN-predikanten worden opgeleid) in Amsterdam en bege-

leidt kerkelijke gemeentes. Daarvoor was hij werkzaam als wetenschappelijk onderzoeker en predikant. Ook was hij betrokken bij de ontwikkeling van lesmateriaal levensbeschouwing en dagopeningen (Zoutkorrel) voor middelbare scholen.

Juni, de maand van het kerklied

Als deze KerkWijzer bij u in de bus rolt, zijn we halverwege 'de maand van het kerklied.' Op 26 mei bestond ons nieuwe liedboek vijf jaar. Extra aandacht voor het kerklied leek ons als commissie erediens een goed idee. We lezen in deze junidiensten uit het Bijbelboek Psalmen. En we laten liederen uit het liedboek klinken waarmee we nog niet zo vertrouwd zijn, plus een enkel uitstapje buiten het liedboek. In het nieuwe seizoen willen we in gesprek gaan over de liturgie aan de hand van 'Tot Gods eer,' een handreiking voor gesprekken over de liturgie, geschreven door Marcel Barnard en besproken in de synode van de Protestantse Kerk. Hoe en wanneer precies, dat hoort u na de zomer.

Broedseizoen

Langzamerhand zijn we in het kerkelijk leven weer in het 'broedseizoen' terechtgekomen. Tijd om terugden-

kend aan het afgelopen jaar ons te bezinnen op het nieuwe seizoen. Wat hebben we als gemeente nodig? Wat staat ons te doen? Waar moet onze aandacht vooral naar uitgaan? Welke activiteiten vinden we belangrijk? Wie doet er mee? Hoe laten we zien wat ons beweegt? Maar ook steeds weer: wat (wie) beweegt ons? U voelt wel aan, dit gaat niet alleen over plannen maken en taken verdelen. 'Broeden' vind ik in dit verband een mooi woord. Er zit rust in. En vertrouwen dat er iets gaat groeien als je je verwachtingsvol richt op wat komen gaat. Broeden, daar komt Gods Geest bij kijken. Zoals verwoord in lied 701 (zie onderaan dit wijkbericht).

Wij gedenken

Op 31 mei overleed in het Bronovoziekenhuis *Jikke Muller-Oord*. Zij was 94 jaar oud en woonde tot voor kort in De Meerpaal, Prinses Margrietlaan 23R.

Jikke Oord en haar tweelingzus Eta werden op 5 mei 1924 geboren in Steenwijk. Jikke was een harde werker, thuis in het gezin met vijf kinderen en als verpleegster in het ziekenhuis in Kampen. In 1951 trouwde zij met Joop Muller. Een paar jaar later gingen zij in Voorburg wonen. Ze kregen een zoon Hans en een dochter Marjolein. Daarnaast werkte Jikke als verpleegster in het Diaconessenziekenhuis. Zij genoot van aanloop thuis aan de Reuvenlaan. Zij was een lieve moeder, maar kon ook scherp zijn. In 1993 overleed haar man, die hartpatiënt was. De band met haar kleinkinderen was hecht. Ze heeft veel met hen ondernomen. Vaak ging de hond dan mee. Jikke Muller was een betrokken lid van de kerk. Na haar pensioen is zij ruim 30 jaar vrijwilligster in Het Anker geweest. Tot op hoge leeftijd ging zij wekelijks zwemmen, met haar zus Eta. Zij was een sterke vrouw, hard voor zichzelf, kiezen op elkaar en doorgaan. In maart van dit jaar ging haar gezondheid zienderogen achteruit. Bij vlagen hervond zij haar kracht, maar uiteindelijk gaf zij zich over in de handen van God.

Op 6 juni is Jikke Muller begraven op de Oosterbegraafplaats na een dienst in de kapel. We lazen Psalm 121 en zongen onder andere haar

Johannes de Dooper verkondigde: Ik heb jullie gedoopt met water, maar hij die na mij komt, zal jullie dopen met de heilige Geest.

Marcus 1: 1-8

lievelingslied 'Ik zie een poort wijd open staan.' Onze gedachten en gebeden gaan uit naar ieder die haar mist, in het bijzonder haar kinderen en kleinkinderen. Correspondentie-adres: Stadhoudersplantsoen 8-D, 2517 JL Den Haag.

Vakantie

Van dinsdag 26 juni tot en met dinsdag 17 juli zijn wij op vakantie. Ons huis is gewoon bewoond in die tijd. Als u dringend een predikant nodig heeft, neem dan contact op met Bruun Feijen, tel. 3875444, of Roelie Dröge, tel. 3861611. Zij weten wie beschikbaar is.

Gezocht: hulpkrachten

De zomer komt er weer aan en de Kerkzaal en de andere zalen kunnen een poetsbeurt gebruiken..... Daar de koster niet alles in zijn eentje kan schoonhouden zoeken we hulpkrachten wie op vrijdag 6 juli van 10.00 uur tot 13.00 uur wil helpen met nat stof-fen van het gebouw, ramen zemen, radiators schoonmaken enzovoort enzovoort.

Wie o wie kan er een paar uurtjes hand en span diensten verlenen? Elk uurtje hulp is meegenomen.

Gezocht:

Hulpkrachten tussen de 15 en 80 jaar
Wanneer: Vrijdag ochtend 6 juli
Elk uurtje hulp is bruikbaar
Tijdstip:
Aanvang 10.00 uur tot 13.00
Opgave via: zalencentrum@koningkerkvoorburg.nl
tel. 3866876

Alvast dank voor uw tijd

Peter Kalkman
koster-beheerder

Ten slotte

Een paar verzen over 'broeden' uit lied 701 van het nieuwe liedboek. Het lied komt uit Iona en is geschreven door John L. Bell en Graham Maule en vertaald door Joke Ribbers. Het gaat over de heilige Geest:

*Zij zit als een vogel, broedend op het water,
onder haar de chaos van de eerste dag;
zij zucht en zij zingt, moeder van de schepping,
wachtend op het woord totdat zij baren mag.
Zij zweeft boven zee, zweeft boven de bergen,
zoekend naar een plaats onder de hemelboog;
zij rust in de schoot, wachtend op het*

*wonder
dat zich daar ontvouwt, verborgen
voor ons oog.*

ds. Jan en Els van der Wolf

Vrijzinnig Centrum De Hoeksteen

Vrijzinnig Centrum "De Hoeksteen", Rozenboomlaan 119, 2274 HK Voorburg, tel. 3863413. Voorganger: mevr. ds. K. Bezemer, Floris Vesterlaan 23, 2343 RV Oegstgeest, tel. 071-5320438. Secretaris: dhr. J. Jager, Rozenboomlaan 139, 2274 HK Voorburg, tel. 0620617539.

Zondag 24 juni 10.30 uur

Thema: Rust in drukte van alledag
Voorganger ds. K. Bezemer
Organist Albert van der Haven
M.m.v. Het Hoeksteenkoor
o.l.v. Frits Muusse
Het koor zingt tijdens de dienst:
Mon âme se repose
Taizé nr. 32
Ich bete an die macht der liebe
D. Bortniansky
The Lord's prayer
J. Lees

Kringen

Dinsdag 3 juli

14.00 uur Griekse leeskring
Inl. T. Spruijt, tel. 3472807.

Donderdag 5 juli

10.30 uur OntMoeting
Gastheer Jan Jager.

U bent van harte welkom om op onze bijeenkomsten.

Hartelijke groet,

Simon van Proosdij

Algemene Kerkenraad

Uit de vergadering van de Algemene Kerkenraad (AK) van 17 mei

In de AK vergadering van 17 mei stonden de jaarrekeningen 2017 van de PGV en het College van Diakenen op de agenda. Omdat nog niet alles was aangeleverd, zijn alleen de cijfers van de jaarrekening PGV voorlopig vastgesteld. Wordt vervolgd in de juni vergadering.

De concept beleidsplannen van beide colleges zijn voorlopig goedgekeurd door de AK.

Omdat de beleidsplannen van de

wijkgemeenten nog niet gereed zijn, kunnen alle plannen nog niet op elkaar worden afgestemd. De uitwerking om vanuit alle beleidsplannen tot een actielijst te komen, moet dus nog even wachten.

De AK heeft akkoord gegeven voor herinrichting van de kantoorruimte van het kerkelijk bureau om zo maximaal gebruik te kunnen maken van de ruimte.

Stand van zaken Verkoop Kerken

Er zijn geen bezwaren binnengekomen binnen de officiële bezwaartermijn van 30 dagen. Verkoop van de Fonteinkerk is rond, voorbehoud van de Opstandingskerk geldt nog, de gemeente Leidschendam-Voorburg heeft nog geen toezegging gedaan.

Op 24 mei is er een informatieavond geweest over de nieuwe privacywetgeving de zgn. AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming). Een deskundige heeft hierover informatie gegeven. Zij gaf complimenten voor de uitgebreide informatie op de PKN site waarop ook een stappenplan staat vermeld voor de kerken. De AK zal dit verder uitwerken.

De volgende vergadering van de AK is 21 juni in de Wigbolduszaal van de Koningkerk. Dit is een gezamenlijke vergadering van AK en beide wijkkerkenraden.

De agenda kunt u opvragen via secretaris@protestantsegemeentevoorburg.nl.

Met vriendelijke groet,

Anneke Vader
secretaris Algemene Kerkenraad

Kerkelijke berichten

Mazzel Kids Praise

Zondag 17 juni is er weer Kids Praise!!

Tijd: 16.00-17.00 uur. Thema: 'Dat is mazzel!' (wat zegt de Bijbel over geluk?)

Plaats: Kruisheuvelkerk, Burg. Roeringlaan 6, Leidschendam.

Vlakbij winkelcentrum Leidsenhage (goed bereikbaar met tram 6, tram 2 en bus 46).

Bij Kids Praise mag je zingen, dansen en plezier maken. We zingen leuke liedjes over en voor God en worden begeleid door de Mazzelband. Er is

een verhaal, het talent van de dag en een spel jongens tegen de meiden. Nieuwsgierig? Kom een keertje kijken!

Bij Kids Praise komen kinderen uit verschillende kerken bij elkaar. We ervaren zo samen blijdschap in het zingen voor God en het samen geloven. Kids Praise is ook voor kinderen die nog niet zoveel weten over God en Jezus. Het is voor alle kinderen uit de regio Den Haag vanaf 3 jaar t/m iedereen die nog jong van hart is. Papa's, mama's, opa's, oma's, burens zijn ook van harte welkom. Maar de kinderen staan centraal. Mazzel Kids Praise is maandelijks behalve in de grote schoolvakanties.

De eerstvolgende Kids Praise na de zomervakantie is 16 september.

Voor meer informatie kunt u bellen: Rianke Verschoor tel. 3200686 of e-mailen: mazzelkids@outlook.com. Zie ook de Facebook pagina Mazzel Kids Praise.

Plaatselijke berichten

Verslag van de afsluitende ochtend van het oecumenisch vrouwenwerk op woensdag 16 mei

Ruim 40 vrouwen bij elkaar in de Binnenhof geeft een flink gekakel, maar om 10.00 uur was iedereen stil en begon de viering, waarin verschillende elementen werden gebruikt die het afgelopen jaar tijdens de vrouw en geloof ochtenden aan de orde waren geweest. Op de buitenkant van de liturgie stond een tempel met pilaren, het fundament waar ons vertrouwen op gebaseerd is. Er werd een gedicht gelezen van Herman de Coninck, over het durven verkeren in duisterheid, waar ontwikkelingen plaatsvinden. We zongen psalm 103 en lazen psalm 23 in een vertaling van Huub Oosterhuis, daarna werd het verhaal van Abram gelezen, die in vertrouwen op God van Charan naar Kanaän trekt. Marianne Pompert hield een korte meditatie over dit schriftgedeelte, waarna we het lied De steppe zal bloeien zongen en luisterden naar een prachtig pelgrimsgebed gezongen door Amanda Strydom.

Na de pauze speelden we nog een quiz die het vertrouwen in elkaars

kennis van spreekwoorden beproefde, waarna we elkaar de Vrede van God toezongen en de zomer ingingen, hopen en vertrouwend elkaar 19 september in goede gezondheid terug te zien in de Kruisheuvelkerk.

Muzikale berichten

Concert Sempre Animato

Het projectkoor Sempre Animato, voormalig COV Leidschendam, geeft op vrijdag 22 juni voor het eerst een concert, in de Koningkerk.

Het stuk dat uitgevoerd wordt is: "De Carmina Burana" van Carl Orff.

Tijdens dit concert werkt Sempre Animato samen met:

- Senta Kinderkoor, onder leiding van Silvia van der Venne
- Slagwerkgroep HSO
- 2 pianisten: Roland Aalbers en Chris Kok
- De solisten van deze avond zijn Marene Elgershuizen, sopraan; Gerben Hoube, tenor en Pieter Hendriks, bas.

De algehele muzikale leiding heeft Bernard Touwen.

Het concert begint om 20.15 uur. De zaal is open vanaf 19.30 uur.

Als u geïnteresseerd bent om te komen luisteren is het mogelijk om een kaart te bestellen via de site: www.sempre-animato.nl of via de leden.

Bij boekhandel De Keer, Rozemarijn 18, Leidsenhage of bij Primera op de Damlaan.

Aan de zaal kost de kaart € 25,-, als u een cultuurbon/kaart heeft dan krijgt u € 5,- korting.

In de voorverkoop kost de kaart € 22,50.

Lunchconcert The best of Voorburgs Vocaal Ensemble

Op zondag 24 juni sluiten we het lunchconcertenseizoen 2017-2018 al weer af en bijna "traditiegetrouw" doen we dat met een concert van het Voorburgs Vocaal Ensemble o.l.v.

Marijke van Klaveren. Op het programma staan koorstukken van bekende componisten als Brahms, Elgar, Josquin de Prez en De Klerk, maar ook minder bekende componisten als Esenvalds en Golle komen aan bod. Tussen de koorstukken door wordt een aantal vocale en instrumentale soli ten gehore gebracht. Met recht "The best of VVE!"

Van harte welkom

Bent u fan van het VVE of wilt u nader kennismaken met dit uitstekende kamerkoor en/of uw bezoek aan de serie lunchconcerten afsluiten met een mooi kamerkoorconcert dan bent u op 24 juni in de Koningkerk aan het goede adres. Het lunchconcert begint om 12.00 uur en de toegang is gratis. Als u iets eerder komt dan kunt u een boterham mee-eten. Na het concert is er een drankje en een versnapering en wordt ter dekking van de onkosten een uitgangscollecte gehouden.

In september start de nieuwe serie lunchconcerten 2018-2019, opnieuw in de regel op de laatste zondag van de maand. U kunt de lunchconcerten-zondagen dus evt. al in uw agenda noteren. Het definitieve jaarprogramma lunchconcerten 2018-2019 verschijnt begin september op www.deopenhofvoorburch.nl. We hopen dat u genoten heeft van de afgelopen serie lunchconcerten en zien u graag terug in september.

Werkgroep "muziek in de Koningkerk"
Rita Bakker

Overige berichten

Ouderenwensen in vervulling?

Na het succes van vorig jaar doet Leidschendam-Voorburg ook dit jaar mee met de Nationale Ouderendag, georganiseerd door het Nationaal Ouderenfonds. Op *vrijdag 5 oktober* staan enthousiaste vrijwilligers klaar om vaak geïsoleerde ouderen in onze samenleving een geweldige dag te bezorgen. De oudere heeft hierbij de regie en dient een wens in. Misschien nog eens lekker ergens lunchen, een schoonheidsbehandeling krijgen, naar het museum gaan of nog even terug naar het ouderlijk dorp.

Doet u mee?

Als oudere:

Heeft u een wens die u niet zelf kunt vervullen, omdat u alleen bent of

slecht ter been, of zelf de middelen niet heeft? En bent u circa 70 jaar of ouder?

Geef u dan zo snel mogelijk op.

- Dit kan via de website van de Nationale Ouderendag: www.nationale-ouderendag.nl

- Of vul een wenskaart in en stuur deze op naar het lokaal comité. Wenskaarten zijn o.a. verkrijgbaar bij de verschillende woonzorgcentra en wijk- en dienstencentra in Leidschendam en Voorburg.

- U kunt ook een e-mail sturen aan: leidschendam-voorburch_ouderendag@ouderenfonds.nl

- Of telefoneer met de voorzitter van het lokaal comité, Maria van den Akker, 0712-054000.

Wensen moeten uiterlijk 15 augustus binnen zijn. Hoe eerder ingestuurd, hoe groter de kans dat uw wens wordt gehonoreerd. We zien uw wens graag tegemoet.

Als vrijwilliger:

Na de mooie ervaringen doen veel vrijwilligers van vorig jaar ook deze keer weer mee.

Spreekt een oudere blij maken jou ook aan, zet dan 5 oktober vast in je agenda en meld je aan als vrijwilliger voor deze dag. Je zult begrijpen dat onze voorbereidingen tijd kosten, dus geef je nu al op via bovenstaand e-mailadres of telefoonnummer. Onze wens-ouderen zullen je dankbaar zijn.

Kerk en Wereld stimuleert activiteiten op het grensvlak van geloof en samenleving

Dit doet Kerk en Wereld door subsidie te geven aan grote en kleine initiatieven op het gebied van vier kernthema's: Bevorderen van recht en inclusiviteit, gerechtigheid en gelijkwaardigheid; Actualisering van christelijk geïnspireerd leven; Ontmoeting tussen levensbeschouwingen en Samenredzaam.

Ook organiseert Kerk en Wereld drie eigen activiteiten: Kerk en Wereld Jongerenprijs; Kerk en Wereld lezing; Kerk en Wereld Leerstoel.

Uitslag Tender Kerk en Wereld 2017

Het Bijbels museum te Amsterdam, New Dutch Connections te Utrecht en Leven in Laak te Den Haag zijn de drie winnaars van de Tender 2017. Elk van hen ontvangt van het fonds gedurende drie jaar een bedrag van maximaal € 50.000,- per jaar voor hun projecten die wederzijds begrip versterken en mensen stimuleren om blijvend samen op te trekken. De drie winnende projecten zijn allen op zoek zijn naar

samenwerking en verbinding in de maatschappij.

Het Bijbels museum krijgt de bijdrage voor een tentoonstelling over christenmigranten, aan wie door deze bijzondere expositie een gezicht gegeven wordt. Bovendien is het museum altijd bezig om door middel van vernieuwende expositieplekken een gesprek op onverwachte plekken op gang te brengen, waarbij ze gebruik maken van verschillende media.

New Dutch Connections behoort tot de winnaars door hun nieuwe toneelvoorstelling over en met vluchtelingen en hun programma om vluchtelingen werkervaring te laten opdoen. De sterke voorstellingen, hun goede methodiek om hierbij het gesprek op gang te brengen over integratie in de Nederlandse samenleving en de religieuze vragen hierbij, gaven voor de commissie de doorslag in de subsidietoekenning. Daarnaast wordt aan vluchtelingen een kans geboden werkervaring op te doen in een vak, waardoor ze geïnspireerd worden om hier of in hun thuisland een bestaan op te bouwen.

Leven in Laak is een project waar Kerk en Wereld potentie en innovatie in ziet. In de multiculturele wijk Laak in Den Haag wordt een koffient en ontmoetingsplek gestart. Een prachtige combinatie van vrijwilligersinzet en tegelijkertijd het runnen van een onderneming.

> Voor een indruk van het type projecten, kijk op *Projecten*, met daar ook uitgelicht het project *Songs for Mary* dat Kerk en Wereld in 2016 steunde. Meer informatie en vragen: kerkenwereld@protestantsekerk.nl

Werkweek voor liturgie en kerkmuziek

Van 17-20 juli organiseert de Protestantse Kerk in Nederland de jaarlijkse Werkweek voor liturgie en kerkmuziek. De werkweek staat open voor iedereen die er plezier in heeft om ontspannen muziek te maken en zich willen verdiepen in de achtergrond en betekenis van de liturgie. Mensen geven zich individueel op, maar ook samen met anderen, gezinsleden, cantorijleden, voorgangers en kerkgangers, dirigenten en zangers. Dagelijks wordt er ongeveer zes uur gewerkt aan zang, afgewisseld met inleidingen van verschillende theologen. De week wordt gehouden van dinsdag 17 juli t/m vrijdag 20 juli. Locatie is Centrum Bovendonk te Hoeven (nabij Bergen op Zoom), een voormalig se-

minarie en tegenwoordig een congreshotel. Tijdens deze werkweek, die dit jaar in het teken van Zending staat, ga je intensief aan de slag met kerkmuziek en zorgt een team van musici en theologen voor een gevarieerd programma. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Protestantse Centrum voor Toerusting en Educatie, 030-8801558 of een e-mail sturen naar pcte@protestantsekerk.nl

Alle nadruk op Jezus Christus tijdens zendingsconferentie Wereldraad van Kerken

Van 8 tot 13 maart kwamen in Arusha (Tanzania) een kleine duizend deelnemers uit alle continenten bijeen. Namens de Protestantse Kerk was onder meer Nynke Dijkstra-Algra aanwezig. De conferentie van de Wereldraad van Kerken eindigde met een gezamenlijke verklaring. De verklaring is eigenlijk een oproep, meldt Nynke Dijkstra vanuit Arusha. En die luidt als volgt:

'In een wereld die bol staat van de spanningen, waar mensen lijden en worden vervolgd, geen ruimte hebben om te leven en de schepping bedreigd wordt, zijn wij geroepen tot discipelschap.'

Hoe komt zo'n verklaring tot stand?

Nynke Dijkstra: "Tijdens de hele conferentie loopt een groep 'luisteraars' rond. De uitkomsten van de dagelijkse Bijbelstudie worden in drie punten op een A4'tje geschreven, dat gebeurt aan wel honderd tafels. De A4'tjes worden verzameld en gelezen. Daarna wordt een eerste voorlopige verklaring opgesteld. Daar mag vanuit de hele zaal op worden gereageerd vanachter drie microfoons. Als de deelnemers warm worden van een suggestie steken zij een oranje kaart op. Als het hen koud laat een blauwe. Zo wordt gepeild wat de deelnemers vinden. Als het beeld gemengd is, wordt ervoor gebeden, zo werd gezegd, in vertrouwen op de werking van de heilige Geest. Bijzonder om mee te maken hoe hier biddend wordt nagedacht, in grote verbondenheid. Terwijl tegelijk duidelijk is dat er vragen liggen waarover grondig verschil van perspectief en mening is. Het lijkt me een mooie manier om een kerkenraad- of synodevergadering te leiden."

*In wie zich aan Gods woord houdt,
is zijn liefde ten volle werkelijkheid
geworden.*

1 Johannes 2: 3-6

Christus centraal

Nynke Dijkstra was samen met nog tien andere mensen uit Nederland op de conferentie. Vijf uit de Protestantse Kerk: vanuit de afdelingen zending en missionair van de dienstenorganisatie en vanuit de IZB. Nynke Dijkstra: "Wat een indrukwekkende ervaring om een week lang op te trekken met zoveel christenen uit de hele wereld! Opvallend was dat juist Afrika stevig aanwezig was. Niet alleen klonken de Tanzaniaanse drums en zongen de swingende koren, ook het geluid van Afrika was nadrukkelijk te horen. Kort gezegd betekende dat: alle nadruk op Jezus Christus."

De conferentie was in veel opzichten indrukwekkend. Door de mooie verhalen die ze hoorde, maar zeker ook door de verhalen over vervolging. Nynke Dijkstra: "Discipleship, Jezus volgen: het kan een hoge prijs vragen. Ik sprak een Anglicaanse priester die uit Sri Lanka moest vluchten omdat hij verzoening probeerde te brengen tussen moslims en boeddhisten die elkaar naar het leven stonden. Nu leeft hij in Nieuw-Zeeland. De pijn zat nog steeds in zijn ogen. Een vrouw uit Congo vertelt op het podium hoe moeilijk het is om als voorgangers in een verscheurd gebied de hoop vast te houden. Ze hilde. Wat zijn we in West-Europa dan bevoorrecht. En tegelijk: houden we ons niet veel te vaak bezig met discussies die er niet toe doen? De gesprekken en de vieringen met de wereldkerk zetten alles in ieder geval in een veel grootser perspectief. Dwars door alles heen bleven we vieren en zingen van het heil. Het slotlied op een van de avonden zongen we gezamenlijk hand in hand: 'Laudate omnes gentes', looft God alle volken!"

Filmpjes Wereldraad

De Wereldraad van Kerken is begonnen met het uitzenden van korte filmpjes, waarin onderdelen van het werk naar voren worden gebracht. Onder de titel 'The WCC Talk Show' zijn er sinds 9 oktober inmiddels zes filmpjes geplaatst. Olav Fykse Tveit vertelt over zijn reizen in het kader van de oecumene. Dr. Clare Amos gaat in op interreligieuze relaties. En zo zijn er meer filmpjes opgenomen waarvan de meeste een lengte hebben van ongeveer zes minuten duren.

Diverse filmpjes geven een toelichting op het programma. De filmpjes zijn opgenomen tijdens een bijeenkomst waarin veertig professionals vanuit diverse continenten een toelichting hebben gegeven op hun werkzaamheden. Zo komt het kinderprogram-

ma aan de orde en de solidariteit met de Palestijnse christenen.

Het tot nu toe laatste filmpje gaat over de geplande nieuwbouw die onder de naam 'Green Village' het licht zal zien, een ambitieus bouwplan op de grond van de Wereldraad van Kerken. 'Een belangrijk project voor Geneve, en voor de Wereldraad', legt Elaine Dykes, financieel directeur van de WCC uit. Dykes verwacht dat de spade in 2019 in de grond gaat en dat het ongeveer tien jaar duurt totdat alle plannen zijn gerealiseerd.

Campagne Kerk in Actie: Geloven in delen

In de week voor Pasen is Kerk in Actie, de hulporganisatie van de Protestantse Kerk, wederom gestart met de 'Geloven in delen' campagne. Met deze campagne laat Kerk in Actie zien wat haar identiteit is: geïnspireerd door Jezus Christus, willen wij delen wat ons gegeven is. Om in Nederland en wereldwijd mensen hoop te bieden en tot hun recht te laten komen.

De campagne is een vervolg op de tv-campagne van vorig jaar. Daarin werd een afbeelding van Jezus versnipperd en uitgespreid over de wereld. Als beeld voor de kerk in actie die wereldwijd het voorbeeld van Jezus navolgt, die het ultieme offer gaf: Zijn leven. Daar komt de motivatie om te delen vandaan.

In de spotjes die komt dit beeld terug. Nu zijn mensen van Kerk in Actie te zien die een afbeelding van zichzelf versnipperen en uitstrooien over de wereld. Hun snippers waaiëren uit en komen terecht bij projecten die Kerk in Actie steunt. Om daarmee te benadrukken dat de kerk wereldwijd het voorbeeld van Jezus navolgt om te delen.

Wereldwijd delen

In de spotjes staan drie projecten centraal die Kerk in Actie ondersteunt. Deze projecten staan symbool voor wereldwijde projecten die door kerken en kerkelijke organisatie worden uitgevoerd voor mensen die steun nodig hebben. In Oeganda hebben mensen weer schoon water. In Bangladesh versterkt bijbelonderwijs kansarme groepen. En in Nederland krijgen kwetsbare kinderen een nieuw thuis dankzij de steun van Kerk in Actie.

Eén van de mensen die te zien zijn in de commercials is Elise Kant, die diaconieën bijstaat in Noord-Holland: "Voor mij is meedoen aan dit spotje een aansporing om te delen met anderen. Om niet weg te kijken, niet op te houden, maar door te gaan met

delen. Zo kunnen we verschillende plekken op deze wereld met elkaar verbinden."

Op de speciale campagnewebsite www.gelovenindelen.nl zijn de verschillende tv-spots te bekijken. Ook is er meer informatie over de projecten in de commercials en het verhaal achter de campagne te vinden.

Breed diaconaal overleg

Het was een unieke bijeenkomst, historisch gezien. De diaconale werkers en bestuurders die elkaar woensdag 7 maart in het St. Janscentrum in Den Bosch ontmoetten, kenden wel enkele collegae aan tafel, maar niemand kende iedereen. Want de kolom van 'diaconale arbeiders' bestaat op landelijk niveau niet. De bijeenkomst was georganiseerd door de Raad van Kerken in Nederland om te peilen in hoeverre daar verandering in moet komen.

Het was een voorzichtige verkenning. Sommige werkers stelden zich terughoudend op en meenden dat het geen toeval is dat dwarsverbindingen op landelijk niveau ontbreken. Blijkbaar krijgt het te gauw een eigen institutioneel gewicht met alle verplichtingen die daarbij horen. Anderen zochten naar een mogelijke ontmoetingsplek op landelijk niveau, zodat je van elkaar kunt leren en bij zaken als een vrijwilligerstraining gebruik kunt maken van elkaars expertise.

Op dit moment zijn er twee landelijke afstemmingpunten, zo legde Hub Crijns uit, bekend van onder meer de landelijke organisatie Schuldhulpmaatje en het Knooppunt Kerken voor Armoede. Je hebt aan rooms-katholieke zijde een multilateraal beraad voor landelijk diaconaal werk. Aan protestantse zijde is een afstemming van consulenten te vinden in het dipla, een afkorting voor het diaconaal platform. Verder zijn er themagewijs allerlei organisaties die zich op landelijk niveau bewegen; van vredesorganisatie Pax tot de werkgroep Vluchtelingen en van het Knooppunt Kerken en Armoede tot de georganiseerde verbanden van maatschappelijk activeringswerk en migrantenorganisaties (SKIN).

Derk Jan Poel lichtte een onderzoek toe over diaconale platforms op lokaal niveau. Er zijn er inmiddels zo'n 120. Daarvan is het doel, dat ze zich gezamenlijk begeven in het krachtenveld van het publieke domein. Zijn onderzoek was voor de Raad van Kerken één van de aanleidingen om dit brede overleg met 25 mensen te orga-

niseren. Het maakt namelijk duidelijk dat er lokaal coalities zijn, die je landelijk niet geïntegreerd terug vindt.

Eén van de werkers in het zuiden merkte op, dat je ondanks het ontbreken van een koepel, toch wel vaak naar elkaar weet te verwijzen. En op plaatselijk niveau is er vaak wel een koepel van een raad van kerken, die een deel van het diaconale werk kunnen helpen vertegenwoordigen. Een andere werker gaf aan een geïntegreerde website nuttig te vinden, waar verwijzingen en materiaal bij elkaar zijn gezet. Nu is het vaak lang zoeken tot je geschikte bronnen en personen gevonden hebt. Aan de andere kant is zo'n website ook weer gauw gedateerd, vulde een andere deelnemer aan.

De grotere kerken schuwen een te sterke extra structuur die tijd vraagt zonder mogelijk corresponderend rendement op te leveren, zo lijkt het, terwijl kleinere kerken iets eerder geneigd zijn om te wijzen op het belang van onderlinge support.

Uiteindelijk werd een lijn uitgezet, waarbij het bestaande knooppunt Kerken en Armoede iets breder de vragen oppakt dan alleen die van armoede. Daardoor is er zoiets als een diaconale brievenbus. De Raad van Kerken kan vervolgens zo eens per anderhalf jaar vragen om een bestaande vergadering van dipla of het multilateraal platform open te stellen voor een bredere achterban van het diaconaat. Op die manier voorkom je extra vergadercircuits, maar ontwikkel je wel iets van een landelijk 'keurmerk' of landelijk 'station', waar je enige afstemming kunt zoeken.

Expositie Kloosterkerk: Zondvloed Nu

Welke betekenis heeft het verhaal van de Zondvloed nog? Negen merendeels jonge fotografen geven hun eigen visie op dit verhaal. Foto-expositie met workshops in de Kloosterkerk.

De verhalen achter de werken zijn vaak zeer indringend. Zo verbeelden de kinderportretten van Ingemar Jorijn Mulder (1990) de grote druk waaraan kinderen reeds van kleins af aan onderworpen worden. Zij baseerde haar foto's op het, in haar ogen, gruwelijke gegeven dat God met de Zondvloed ook kinderen straft.

Anaïs López (1981) verbeeldt het verhaal van Mynah, een spreekwoord die vanwege zijn schelle geluid wordt verjaagd uit zijn habitat. Mynah staat

voor López symbool voor wat er niet past in deze maatschappij.

Cigdem Yuksel (1989) focust zich juist op de hoop die uit het zondvloedverhaal spreekt. De foto van de jonge acrobaat Arthur maakte zij in een sloppenwijk in Zambia. De acrobatiek trekt hem uit de negatieve spiraal. De springende Arthur staat symbool voor het opstijgen naar een beter leven.

Een zeer persoonlijk verhaal is dat van Ilvy Njiokiktjen (1984). Afgelopen najaar overleed haar moeder na een kort ziekbed. Deze 'persoonlijke Zondvloed' vertaalde Ilvy in een intiem familieportret. 'Ik leg altijd het leed van anderen vast en fotografeer nooit mezelf of mijn familie. Nu ik zelf verdriet heb, vond ik dat ik daar niet omheen kon.'

De overige fotografen in de tentoonstelling zijn: Erik van Bommel (1985), Martijn Fabrie (1990) en Stephanie Nypels (1991).

Workshops

Drie van de negen fotografen geven een workshop tijdens de tentoonstelling.

Zaterdag 23 juni van 13.00 tot 16.00 uur: Ilvy Njiokiktjen (eerste fotograaf des Vaderlands) zal (familie-)foto's van u maken. Het thema is, wie wilt u meenemen op de Ark? Wie neemt U mee?

Zaterdag 7 juli van 13.00 tot 16.00 uur: Martijn Fabrie beschrijft, aan de hand van zijn werk dat hij maakte voor de tentoonstelling Zondvloed, hoe met fotografie een verhaal kan worden verteld. Vervolgens gaan de deelnemers aan deze workshop zelf aan de slag met het maken van één of meerdere foto's in de stad.

Zaterdag 25 augustus van 13.00 tot 16.00 uur: Bruno van de Elshout zal naar aanleiding van zelfportretten, die ter plekke gemaakt worden, bespreken hoe wij als mensen onze eigen grote belofte kunnen zijn, maar ook een bedreiging voor onszelf.

Kaarten en opgave: Bijbelsmuseum.nl
Opening expositie: vrijdag 22 juni, 16.30 uur.

Bezichtiging tot 19 september: dinsdag t/m zaterdag, 12-16 uur.
Kloosterkerk, Lange Voorhout 4.

Mozaïek van kerkplekken

De afgelopen tien jaren heeft in de Protestantse Kerk een cultuurverandering vorm gekregen. Gedragen door drie achtereenvolgende visienota's is ruimte gemaakt voor nieuwe vormen van kerk-zijn. Inmiddels zijn er circa honderd pioniersplekken en evenzoveel kliederkerken. Ook zijn er monastieke initiatieven en leefgemeenschappen. Zo ontstaat een mozaïek van kerkplekken met een eigen vorm en kleur, samen vormen ze een geheel. Daarbij zou samen kerk-zijn meer moeten zijn dan onverschillig langs elkaar heen leven.

Papierwinkel

In Nieuw-Vennep ontstond veertien jaar geleden al een nieuwe geloofsgemeenschap in een Vinexwijk, naast en vanuit de dorpskerk. Toen deze geloofsgemeenschap volwassen werd, rees de vraag hoe daar kerkordelijk gestalte aan gegeven kon worden. Gekozen werd voor een gemeente met twee wijken, om op die manier ook de samenhang met de dorpskerk vast te houden. In de praktijk bleek het echter zeer complex om dat te realiseren. En toen het eenmaal zover was, ontstond er frustratie over de gemaakte keuze; het model leidde namelijk tot een vooral bureaucratische relatie. Binnen die relatie liep het niet lekker vanwege verschillende culturen in de manier van werken. Daar kwam bij dat de gewenste gezamenlijke werkwijze ook nog vastliep in de bovenplaatselijke kerkstructuur en -cultuur. Er werd wel aansluiting gezocht maar niet echt gevonden. Het gevolg was dat de relatie tussen de twee wijkgemeenten steeds meer werd bepaald door gedoe rond de hele papierwinkel, terwijl er juist een sterk verlangen was om inhoudelijk met elkaar op te trekken. Naar een goed antwoord op de vraag 'hoe nu verder?' wordt gezocht. De situatie in Nieuw-Vennep is de voorbode van wat meer kerken mee gaan maken in de huidige kerkordelijke setting.

Waardevol

Martijn Vellekoop is coördinator Missionair binnen de dienstenorganisatie. Hij herkent een situatie zoals in Nieuw-Vennep. Hij leidt het gesprek in de kerk over het ontstaan van nieuwe kerkplekken en hoe vorm te geven aan de relatie met bestaande kerkplekken. 'We zijn natuurlijk dankbaar voor de ontwikkeling van al deze nieuwe vormen van kerk-zijn. Tegelijk levert het spanningen en vragen op. Moet elke pioniersplek een 'normale' gemeente worden? Is er sprake van onderlinge concurrentie? Mag alleen een predikant sacramenten als doop en avondmaal bedienen? Moeten nieuwe vormen onder de verantwoordelijkheid van bestaande gemeenten blijven vallen? En hoe wordt de stem van deze nieuwe kerkplekken gehoord in de classes en de synode?' Het is

nodig om met deze vragen aan de slag te gaan. 'In de nota Kerk 2025 staat dat de nieuwe vormen van kerk-zijn niet onnodig belast moeten worden met bestaande kerkelijke gewoonten, structuren en organisatie. Ze moeten de kans krijgen te groeien op een manier die recht doet aan de mensen die er onderdeel van uitmaken. Het gesprek hierover is spannend, want het vraagt van ons om zaken die we waardevol vinden ter discussie te stellen. Tegelijk is dat nodig om een verdere ontwikkeling mogelijk te maken.'

Knelpunten en dilemma's

Het moderamen van de generale synode heeft in december 2017 opdracht gegeven om te verkennen wat het betekent om kerk te zijn met bestaande en nieuwe vormen van kerk naast elkaar. Vellekoop: 'En die verkenning begint natuurlijk bij de praktijk, bij de mensen die hier al ervaring mee hebben.' Op 25 plaatsen in het land is het gesprek begonnen met deze mensen van de praktijk. De knelpunten en dilemma's zijn daarbij gegroepeerd in drie thema's: "gemeenschapsvorming", "netwerken en lidmaatschap, ambten, sacramenten en de rol van predikanten" en "organisatie, besluitvorming en bestuur in de kerk". Een en ander resulteert in september in een rapport met een schets van de praktijk, reflectie en oplossingsrichtingen. Vellekoop: 'Vanaf september wordt naar aanleiding van dit rapport het gesprek gevoerd, onder andere tijdens gespreksbijeenkomsten op verschillende plekken in het land. We roepen kerkenraadsleden, leden van pionier- en kliederkerkteams, predikanten en bestuurders van kerkelijke organisaties op om mee te praten. De centrale vraag is welke winst en knelpunten er in de praktijk zijn rond zo'n 'mozaïek van kerkplekken' en wat nodig is voor een verdere ontwikkeling hiervan. In november vindt vervolgens een bespreking plaats tijdens de synode. Dit jaar besluiten we nog niet over mogelijke aanpassingen in ons kerk-zijn, eerst maar eens in gesprek.'

Meer weten over de meepraat-avonden? Kijk op protestantsekerk.nl/kerkplekken.
Woord en weg juni 2018